

Sygn. akt II KK 190/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński (przewodniczący)

SSN Michał Laskowski

SSN Piotr Mirek (sprawozdawca)

w sprawie **M. R.**

skazanego z art. 156 § 1 pkt 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 15 listopada 2019 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść

od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 11 maja 2017 r., sygn. akt X Ka (...),

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w W.

z dnia 21 grudnia 2016 r., sygn. akt X K (...)

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2016 r., sygn. akt X K (...), Sąd Rejonowy w W. skazał M.R. za przestępstwo z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. w zw. z art. 156 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., za które na podstawie art. 156 § 2 k.k., wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat. Zasądził też od niego na rzecz pokrzywdzonego P.Z. nawiązkę w kwocie 10000 zł.

Powyższy wyrok zaskarżony został apelacjami obrońcy oskarżonego oraz pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego. Ten drugi, zarzucając zaskarżonemu wyrokowi obrazę przepisu art. 424 § 2 k.p.k. oraz błąd w ustaleniach faktycznych, mający wpływ na treść orzeczenia, polegający na przyjęciu, że oskarżony działał nieumyślnie, wniósł o jego zmianę poprzez zakwalifikowanie czynu oskarżonego z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. i wymierzenie mu kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania oraz podwyższenie zasądzonej nawiązki do kwoty 20000 zł.

Wyrokiem z dnia 11 maja 2017 r., sygn. akt X Ka (...), Sąd Okręgowy w W. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że z opisu czynu wyeliminował ustalenie, iż M.R. działał nieumyślnie, a z kwalifikacji prawnej wyeliminował art. 156 § 2 k.k. Przyjmując za podstawę wymiaru kary przepis art. 156 § 1 pkt 2 k.k., podwyższył wymierzoną oskarżonemu karę do roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Nawiązkę podwyższył do 20000 zł.

Kasację od tego wyroku wywiódł na korzyść M.R. Rzecznik Praw Obywatelskich. Zaskarżając go w całości, zarzucił rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie art. 454 § 2 k.p.k. (w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015 r.), polegające na wymierzeniu M.R. przez Sąd odwoławczy wyższej o 6 miesięcy kary pozbawienia wolności niż orzeczonej przez Sąd merytoryczny, przy jednoczesnej zmianie na jego niekorzyść ustaleń faktycznych, odnoszących się do strony podmiotowej przypisanego mu występkę.

W konkluzji kasacji Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co pozwoliło na uwzględnienie jej w całości na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Rację ma Rzecznik Praw Obywatelskich, gdy twierdzi, że zaskarżony wyrok zapadł z rażącym i mającym istotnym wpływ na jego treść naruszeniem przepisu prawa materialnego wskazanego w zarzucie kasacji, którego przyczyny należy upatrywać – jak się wydaje – w trudnościach związanych z interpretacją rozwiązań intertemporalnych przyjmowanych w kolejnych ustawach nowelizacyjnych.

Zgodnie z treścią art. 454 § 2 k.p.k., w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia aktu oskarżenia inicjującego postępowanie sądowe w niniejszej sprawie, sąd odwoławczy mógł orzec wobec oskarżonego surowszą karę pozbawienia wolności tylko wtedy, gdy nie zmieniał ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku.

Sąd Okręgowy, wydając zaskarżony wyrok, nie zastosował się do dyspozycji wymienionego przepisu. Nie ulega bowiem jakiegokolwiek wątpliwości, że wymierzenie oskarżonemu surowszej kary było wynikiem dokonanej przez Sąd odwoławczy zmiany ustaleń faktycznych. Zmiana ta została wyrażona wprost w przeprowadzonej korekcie opisu czynu przypisanego oskarżonemu, polegającej na wyeliminowaniu z niego ustalenia Sądu pierwszej instancji, że oskarżony działał nieumyślnie. Dokonana zmiana ustaleń faktycznych była znacząca i niekorzystnie wpływała na sytuację oskarżonego. Jej konsekwencją było zakwalifikowanie czynu oskarżonego z przepisu przewidującego nieporównywalnie surowszą karę niż przepis, na podstawie którego wymierzono mu karę w pierwszej instancji.

Sąd odwoławczy w uzasadnieniu swojego wyroku stwierdził zresztą, iż wobec przyjęcia, że oskarżony działał umyślnie z zamiarem ewentualnym, był zobligowany do wymierzenia kary na nowo.

Niczego w ocenie procedowania Sądu odwoławczego nie zmienia fakt uchylenia z dniem 1 lipca 2015 r. § 2 w art. 545 k.p.k. Ustawa z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2013, poz. 1247), mocą której ten przepis uchylono, przewidywała jednak, że przepis art. 454 k.p.k. stosuje się w brzmieniu dotychczasowym do czasu prawomocnego zakończenia postępowania (art. 36 pkt 2).

Wprawdzie regulacja zawarta w przepisie art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r., poz. 437) sprawiała, że w sprawach prowadzonych po dniu 14 kwietnia 2016 r., w których akt oskarżenia skierowano do sądu przed dniem 1 lipca 2015 r., zastosowanie znajdowały przepisy regulujące przebieg postępowania karnego wprowadzone przez tę ustawę, co jednak nie dotyczyło tych przepisów, które zostały wymienione w pkt 2 art. 36 ustawy z dnia 27 września 2013 r., ale nie zostały znowelizowane w ustawie z marca 2016 r. (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2016 r., I KZP 10/16, OSNKW 2016, z. 12, poz. 79).

Stąd też w sprawie oskarżonego nadal aktualne pozostaje unormowanie zawarte w art. 36 *in principio* ustawy wrześniowej, nakazujące stosowanie przepisów art. 437 § 2 k.p.k. i art. 454 k.p.k. w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015 r. aż do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

Mając powyższe na uwadze, słusznie zauważa skarżący, że stwierdzone naruszenie prawa w sposób zasadniczy zmniejszało gwarancje procesowe oskarżonego. Postąpienie przez Sąd odwoławczy zgodnie z dyspozycją art. 454 § 2 k.p.k. w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015 r. doprowadziłoby do uchylenia zaskarżonego przez strony wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania. W konsekwencji o karze i nawiązce orzekałby Sąd *meriti*, a oskarżony miałby możliwość poddania jego rozstrzygnięcia kontroli instancyjnej.

Z tych też względów Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok. Rozpoznając ponownie sprawę, Sąd Okręgowy przeprowadzi kontrolę odwoławczą mając w polu widzenia wskazane wcześniej powody uchylenia zaskarżonego wyroku.

as